

ДОВІДКА ПРО ТАБОРИ ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ (ДІ-ІІІ)

Збірка документів таборового життя, яка стосується переміщених осіб після Другої світової війни, числить 29 папок з 25 730 одиницями зберігання. Документи скопійовано для довшого зберігання. Вони засвідчують про організоване життя українців в таборах перед їх розпорошенням по всіх континентах.

Головними центрами українського політичного й культурного життя були міста Аугсбург, Міттенвальд і Регенсбург, навколо яких розташовані скупчення українських емігрантів в Німеччині, а саме:

1. Ашафенбург
2. Бльомберг
3. Бургдорф
4. Фюссен
5. Фюрікшуле-Мюнхен
6. Єгер-Касерне
7. Карльсфельд
8. Регенсбург
9. Сомме-Касерне.

Окрім цього існує маленька збірка документів з австрійських таборів в Інсбруку, Ляндеку і Зальцбургу.

Аугсбург – місто в Баварії з двома українськими таборами: Сомме-Касерне (близько 4000 мешканців – існував в роках 1945–1949) і в оселі Гавнсттен (500–2000 мешканців – в роках 1945–1947). В Аугсбурзі діяла Українська Національна Рада (1948–1952), мало осідок Центральне Представництво Української Еміграції (1947–1951), працював драматичний театр В. Блавацького (1945–1947) та інші організації.

Міттенвальд – місто в південній Баварії, де в роках 1946–1951 жило 3000–4000 українців в таборах Єгер-Касерне (1946–1951)

і Піонер-Касерне (1947–1950). З важливих установ діяли тут гімназія і Театральна Студія Й. Гірняка й О. Добровольської.

Регенсбург – місто в Баварії, де в роках 1945–1949 в оселі Ганггоферн-Зідлюнг жило близько 7000 мешканців. Мали тут осідок Український Технічно-господарський Інститут, гімназія, тижневик «Слово», театр В. Блавацького та кооператива «Українське мистецтво».

Інсбрук – місто в Тіролю, Австрія, де влітку 1945 р. проживало до 4000 українців. Згодом число їх зменшилося внаслідок виїзду до Баварії (1945), а в 1949–1951 рр. за океан. В роках 1945–1950 мало тут осідок Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії, Видавництво І. Тиктора, преса: «Останні новини» і «Промінь», журнали: «Літаври» і «Звено», а в Ляндеку Театральна Студія Й. Гірняка й О. Добровольської.

В околицях міста **Зальцбурга**, Австрія проживало в 1945–1950 роках 4000–8000 українців у таборах переміщених осіб. Тут існували між іншим, видавництво тижневика «Нові дні» й щоденника «Останні новини», гімназія, ряд культурно-освітніх і спортових товариств. З 1951 р. існувало в Зальцбургу Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії.

(Архів НТШ в Нью-Йорку, США; архів табору Міттенвальд-Ашафенбург, Німеччина, 1945–1949)

СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО ТАБОРОВОГО ПЕРІОДУ (уривок із книжки Володимира Маруняка)

Книжку В. Маруняка в двох невеликих томах я побачив у бібліотеці Українського Вільного Університету в Мюнхені. Пізніше поталанило придбати це видання. Вміщена там інформація про таборіві театри видалася мені підходящою для моєї книжки за чіткістю і стислістю.

Сценічне мистецтво в таборах ді-пі було пов'язано з цілістю українського життя через Театральну Кураторію ЦПУЕ і мало свою професійну організацію в «Об'єднанні Мистців

ЗМІСТ

ВІД АВТОРА	9
НІМЕЧЧИНА, АВСТРІЯ	15
Довідка про табори переміщених осіб (ді-пі)	16
Сценічне мистецтво таборового періоду (уривок із книжки Володимира Маруняка)	17
Феномен українського театру у вигнанні. Ансамбль Українських Акторів під художнім керівництвом Володимира Блавацького (Аугсбург – Регенсбург, 1945–1949 рр.)	21
ФРАНЦІЯ	35
У центрі Франції – українська дівичка-воїн (п'ять вистав Наталі Пилипенко).....	36
Український театральний Париж і невідомі листи Володимира Винниченка (Євгенія Чайка та Борис Дніпровий)	42
І театр, і кіно, і платівки... (спогади й листи Бориса Дніпрового. Франція та Канада).....	53
СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ	59
Містерія життя і сцени (Володимир Блавацький)	60
Володимир Шашаровський – фанатик театру (спогад Ростислава Василенка)	66
Автографи любові Мирослава Радиша	71
«Щастя просто гонило за мною...» (Владислав Клех)	80
«І спокій мій пропав – зіграти!» (Віра Левицька)	86

Реквієм за Батьківщиною (Віра Левицька)	95
Музика таланту (Єлизавета Шашаровська)	112
«Світлив Володимир Грицин...» (професія – фотограф)	115
У пошуках п'єси, що зникла (політична сатира «За двома зайцями» Миколи Понеділка за п'єсою Михайла Старицького)	117
Молодь іде за людьми жертвовної вдачі (Лідія Кру- шельницька та Студія Мистецького Слова в Нью-Йорку)	126
<i>«Гірнячки» та їхні театральні діти</i>	131
«Життя пройти не сплямлене докором» (листуван- ня Йосипа Гірняка із колегою з «Березоля»)	131
«До кінця виконати свій обов'язок!» (невідомий лист Олімпії Добровольської до Наталі Пилипенко)	140
Йосип Гірняк: «Я був учасником епохи, про яку розповідаю»	154
Йосип Гірняк: «Співчуваю учительській громаді...»	157
<i>Написати листа, який всередині тебе</i>	160
«Не маю слів...» (лист Ірини Варцаби-Залеської)	160
Світлий образ Степана Залеського (спогад Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської)	162
«Розбрелись, як у морі кораблі...»	165
КАНАДА	171
Максималістський імператив Юрія Белського	172
Юрій Белський: «Історія “Заграви”, як я її бачу»	174
Болі нашої театральної історії (стаття Йосипа Тер- лецького)	185
Молитва за «Заграву»	204

Життя і сцена Ніни Тарновецької (15 років в Українському Народному Театрі)	207
Михайло Лялька – корифей торонтської «Заграви»	214
АВСТРАЛІЯ	223
Антон Рибіцький та його партнери	224
«Ти дороги життя об'явив мені...» (Ростислав Василенко ставить твори Івана Багряного)	230
Світло театрального вогнища (Дарія Любарська)	239
Речей таємна суть (Марія Малиш-Федорець)	246
Австралійська киянка (Євгенія Павловська)	255
ПРОЩАЙТЕ, ДРУЗИ, ПРОЩАЙТЕ, ЛИСТИ!	259
Валеріян Ревуцький. Перша зірка (Тамара Позняківна)	260
Дорога, незабутня наша... (листи Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської до Тамари Позняківни)	264
Тамара Позняківна-Варварів. Пам'ятаю і бережу...	268
ПІСЛЯМОВА	293
ДОДАТКИ	
Репертуар провідних театрів діаспори повосенного періоду	294
ЛІТЕРАТУРА	307
ПОКАЖЧИК ІМЕН	309

і Піонер-Касерне (1947–1950). З важливих установ діяли тут гімназія і Театральна Студія Й. Гірняка й О. Добровольської.

Регенсбург – місто в Баварії, де в роках 1945–1949 в оселі Ганггоферн-Зідлюнг жило близько 7000 мешканців. Мали тут осідок Український Технічно-господарський Інститут, гімназія, тижневик «Слово», театр В. Блавацького та кооператива «Українське мистецтво».

Інсбрук – місто в Тіролю, Австрія, де влітку 1945 р. проживало до 4000 українців. Згодом число їх зменшилося внаслідок виїзду до Баварії (1945), а в 1949–1951 рр. за океан. В роках 1945–1950 мало тут осідок Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії, Видавництво І. Тиктора, преса: «Останні новини» і «Промінь», журнали: «Літаври» і «Звено», а в Ляндеку Театральна Студія Й. Гірняка й О. Добровольської.

В околицях міста **Зальцбурга**, Австрія проживало в 1945–1950 роках 4000–8000 українців у таборах переміщених осіб. Тут існували між іншим, видавництво тижневика «Нові дні» й щоденника «Останні новини», гімназія, ряд культурно-освітніх і спортових товариств. З 1951 р. існувало в Зальцбургу Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії.

(Архів НТШ в Нью-Йорку, США; архів табору Міттенвальд-Ашафенбург, Німеччина, 1945–1949)

СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО ТАБОРОВОГО ПЕРІОДУ (уривок із книжки Володимира Маруняка)

Книжку В. Маруняка в двох невеликих томах я побачив у бібліотеці Українського Вільного Університету в Мюнхені. Пізніше поталанило придбати це видання. Вміщена там інформація про таборіві театри видалася мені підходящою для моєї книжки за чіткістю і стислістю.

Сценічне мистецтво в таборах ді-пі було пов'язано з цілістю українського життя через **Театральну Кураторію ЦПУЕ** і мало свою професійну організацію в «Об'єднанні Мистців

ЗМІСТ

ВІД АВТОРА	9
НІМЕЧЧИНА, АВСТРІЯ	15
Довідка про табори переміщених осіб (ді-пі)	16
Сценічне мистецтво таборового періоду (уривок із книжки Володимира Маруняка)	17
Феномен українського театру у вигнанні. Ансамбль Українських Акторів під художнім керівництвом Володимира Блавацького (Аугсбург – Регенсбург, 1945–1949 рр.)	21
ФРАНЦІЯ	35
У центрі Франції – українська дівичка-воїн (п'ять вистав Наталі Пилипенко).....	36
Український театральний Париж і невідомі листи Володимира Винниченка (Євгенія Чайка та Борис Дніпровий)	42
І театр, і кіно, і платівки... (спогади й листи Бориса Дніпрового. Франція та Канада).....	53
СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ	59
Містерія життя і сцени (Володимир Блавацький)	60
Володимир Шашаровський – фанатик театру (спогад Ростислава Василенка)	66
Автографи любові Мирослава Радиша	71
«Щастя просто гонило за мною...» (Владислав Клех)	80
«І спокій мій пропав – зіграти!» (Віра Левицька)	86

Реквієм за Батьківщиною (Віра Левицька)	95
Музика таланту (Єлизавета Шашаровська)	112
«Світлив Володимир Грицин...» (професія – фотограф)	115
У пошуках п'єси, що зникла (політична сатира «За двома зайцями» Миколи Понеділка за п'єсою Михайла Старицького)	117
Молодь іде за людьми жертвовної вдачі (Лідія Кру- шельницька та Студія Мистецького Слова в Нью-Йорку)	126
<i>«Гірнячки» та їхні театральні діти</i>	131
«Життя пройти не сплямлене докором» (листуван- ня Йосипа Гірняка із колегою з «Березоля»)	131
«До кінця виконати свій обов'язок!» (невідомий лист Олімпії Добровольської до Наталі Пилипенко)	140
Йосип Гірняк: «Я був учасником епохи, про яку розповідаю»	154
Йосип Гірняк: «Співчуваю учительській громаді...»	157
<i>Написати листа, який всередині тебе</i>	160
«Не маю слів...» (лист Ірини Варцаби-Залеської)	160
Світлий образ Степана Залеського (спогад Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської)	162
«Розбрелись, як у морі кораблі...»	165
КАНАДА	171
Максималістський імператив Юрія Белського	172
Юрій Белський: «Історія “Заграви”, як я її бачу»	174
Болі нашої театральної історії (стаття Йосипа Тер- лецького)	185
Молитва за «Заграву»	204

Життя і сцена Ніни Тарновецької (15 років в Українському Народному Театрі)	207
Михайло Лялька – корифей торонтської «Заграви»	214
АВСТРАЛІЯ	223
Антон Рибіцький та його партнери	224
«Ти дороги життя об'явив мені...» (Ростислав Василенко ставить твори Івана Багряного)	230
Світло театрального вогнища (Дарія Любарська)	239
Речей таємна суть (Марія Малиш-Федорець)	246
Австралійська киянка (Євгенія Павловська)	255
ПРОЩАЙТЕ, ДРУЗИ, ПРОЩАЙТЕ, ЛИСТИ!	259
Валеріян Ревуцький. Перша зірка (Тамара Позняківна)	260
Дорога, незабутня наша... (листи Йосипа Гірняка й Олімпії Добровольської до Тамари Позняківни)	264
Тамара Позняківна-Варварів. Пам'ятаю і бережу...	268
ПІСЛЯМОВА	293
ДОДАТКИ	
Репертуар провідних театрів діаспори повосенного періоду	294
ЛІТЕРАТУРА	307
ПОКАЖЧИК ІМЕН	309